

שְׁהוּא רַחֲמִים. מֵאֲזַנֵי צֶדֶק שְׁפִי זְרוּעוֹת, אֲבָנֵי צֶדֶק שְׁנֵי עֲמוּדֵי אֲמֶת, הֵינן צֶדֶק צְדִיק, וּכְשֶׁהֲעֲמוּד הָאֲמֻצְעֵי מְרַחֵק מִמֶּנָּה, הוּא מִשְׁפֹּט, וְכוּ כְּתוּב כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים. זֶה יִשְׁפִּיל - מִי שְׂגוֹרֵם לְהִשְׁפִּיל אֶת הַשְּׂכִינָה מִמְקוֹמָהּ, וְזֶה יָרִים - מִי שְׂגוֹרֵם לְהַעֲלוֹתָהּ מִמְקוֹמָהּ, שְׁחֲטָא יִשְׂרָאֵל מִשְׁפִּילִים אוֹתָהּ לְמַטָּה, וְזָכִירוּתֵיהֶם מֵעֲלִים אוֹתָהּ לְמִקְוָמָהּ, הָרִי צְדִיק הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה זְכוּת לְהַעֲלוֹתָהּ לְמִקְוָמָהּ.

וְעוֹד שְׂכִינָתָהּ, הִיא שְׁלוּחַ הַקֶּן. מִי הַקֶּן שְׁלָהּ? זוּ יְרוּשָׁלַיִם, וְלִמְעֻלָּה הַקֶּן שְׁלָהּ, אוֹתוֹ שְׁנֵאֲמַר בּוּ וְנִקְּה לֹא יִנְקָה, וְזֶה מִטְטֵרוּ"ן, עָלָיו נֵאֲמַר אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּקִנְיָן אֲלֹא בְּמָה שֵׁישׁ בּוּ, וְזֶהוּ כִּי יִקְרָא קֶן צְפוֹר לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ. בְּכָל עֵץ - זֶה גּוֹף וּבְרִית, צְדִיק הוּא בְרִית וְהוּא כ"ל, עֵץ - זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעֵי, אוֹ עַל הָאָרֶץ - זוּ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, הָאֲפֻרָחִים - שְׁפִי זְרוּעוֹת, אוֹ בִיצִים - שְׁפִי שׁוֹקִים, וְהָאֵם רִבְצָת - זוּ הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם - זוּ הָאֵם הַתַּחְתּוֹנָה, אֶת וּדְאִי. שְׁלַח תְּשַׁלַּח, זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְנֵאֲמַר בְּיַעֲקֹב וַיְהִי אָף יֵצֵא יֵצֵא, כְּנֶגֶד שְׁלַח תְּשַׁלַּח, וְהֵם שְׁפִי זְרוּעוֹת, שְׁנֵי גְרִישִׁין, וְהֵם שְׁנֵי גְרוּשִׁים. וְזֶהוּ שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֵלֶּיךָ שֵׁשֶׁת הַפְּרָקִים שֶׁהֵם בְּשְׁפִי זְרוּעוֹת, נִשְׁאֲרַת ה' ד' בְּלֵי ו'. מִי גֵרָם לָהּ שְׁנֵי גְרוּשִׁין? אֲלֹא בְּגִלּוֹל שְׁעוֹבְרִים בְּנִיָּה עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, זֶהוּ שְׁכָתוּב וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

וְלֹא תַעֲשֵׂה, הִיא הַקֶּן הוּא דְכָתִיב (ישעיה נ יח) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

ל. כִּד אֲתַרְחֵק מִיָּנָה בְּעֻלָּה דְאִיהוּ רַחֲמֵי, מֵאֲזַנֵי צֶדֶק תְּרִין דְרוּעִין, אֲבָנֵי צֶדֶק תְּרִין סְמִכֵי קְשׁוּט, הֵינן צֶדֶק צְדִיק, וְכִד עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעֵיתָא מְרַחֵק מִיָּנָה אִיהוּ מִשְׁפֹּט, וּבִיָּה כְּתִיב (תהלים עה ח) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, זֶה יִשְׁפִּיל מֵאֲזַנֵי צֶדֶק לְשְׂכִינָתָא מֵאֲתַרְהָא, וְזֶה יָרִים מֵאֲזַנֵי צֶדֶק לְסִלְקָא לָהּ מֵאֲתַרְהָא, דְחוּבִין דִּישְׂרָאֵל אֵינוֹן אֲשִׁפִּילֵן לָהּ לְתַתָּא, וְזִכְוּוֹן דְלֵהוֹן סְלִקִין לָהּ לְאֲתַרְהָא, הָא זְכָאָה אִיהוּ מֵאֲזַנֵי צֶדֶק וְזִכְוּוֹן לְסִלְקָא לָהּ לְאֲתַרְהָא.

וְעוֹד שְׂכִינָתָא אִיהִי שְׁלוּחַ הַקֶּן, מֵאֲזַנֵי דִילָהּ דְאִי יְרוּשָׁלַיִם, וְלִעֲלִילָא קֶן דִּילָהּ הוּא דְאֲתַמַּר בִּיָּה (שמות לד ז) וְנִקְּה לֹא יִנְקָה, וְדֵא מִטְטֵרוּ"ן, עָלֶיהָ אֲתַמַּר אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּקִנְיָן אֲלֹא בְּמָה דְאִית בִּיָּה, וְדֵא אִיהוּ כִּי יִקְרָא קֶן צְפוֹר לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ (דברים כב ו). בְּכָל עֵץ דְאִי גּוֹף וּבְרִית, צְדִיק אִיהוּ בְרִית וְאִיהוּ כ"ל, עֵץ דְאִי עֲמוּדָא דְאֲמֻצְעֵיתָא, אוֹ עַל הָאָרֶץ דְאִי אִימָא תַתָּא, אֲפֻרָחִים תְּרִין דְרוּעִין, אוֹ בִיצִים תְּרִין שׁוֹקִין, וְהָאֵם רִבְצָת דְאִי אִימָא עֲלָא, שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דְאִי אִימָא תַתָּא אֶת וּדְאִי.

שְׁלַח תְּשַׁלַּח, הִיא הוּא דְכָתִיב (בראשית ח ח) וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאֲתַמַּר בְּיַעֲקֹב (שם כו ל) וַיְהִי אָף יֵצֵא יֵצֵא, לְקַבֵּל שְׁלַח תְּשַׁלַּח, וְאֵינוֹן תְּרִין דְרוּעִין שְׁנֵי גְרִישִׁין וְאֵינוֹן תְּרִין תְּרוּכִין, וְדֵא אִיהוּ שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֵלֶיךָ שֵׁשֶׁת פְּרָקִין דְאֵינוֹן בְּתֵרֵי דְרוּעִין, אֲשִׁתְּאֲרַת ה' ד' בְּלֵא ו', מֵאֲזַנֵי צֶדֶק לָהּ תְּרֵי תְרוּכִין, אֲלֹא בְּגִין דְעֲבָרִין בְּנִיָּה עַל פְּקוּדֵי אוֹרִייתָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, הִיא הוּא דְכָתִיב (ישעיה נ יח) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

וַיִּוֹסֵף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֲתוֹ (בראשית ח ט) דָּא
 עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, מָאן גְּרִים דָּא
 דֵּאֲתִתְרַכַּת מִיֵּינָה, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל עֲבָרוּ עַל
 אֲוִרֵיתָא, וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים (ס) (ג"א
 וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה שׁוּב), דָּא ז', יוֹמָא
 שְׁבִיעָאָה דְכֻלִּיל שְׁבַע שַׁבְּתוֹת, וּמָאן גְּרִם
 דֵּאֲתִתְרַכַּת מִיֵּינָה, בְּגִין דְּעֲבָרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת
 שַׁבַּת וַיּוֹמִין טְבִין וְאוֹת בְּרִית.

מִסְטָרָא דִּיצְחָק דְּאִיהוּ רֵאשׁ הַשָּׁנָה, אֲתָמֵר
 בִּיה (ס) וַתְּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב,
 וְדָא עֶרֶב דִּיצְחָק, וּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק אֲתָמֵר
 בִּיה (ס) וְהִנֵּה עֹלָה זֵית טָרֵף בְּפִיָּה, וַיֵּדַע נֹחַ
 כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, וּבְכָל אֲתֵר דְּלֹא
 אֲשַׁכַּחַת לְתַתָּא דִּיוֹקְנָא דְּבַעְלָה בְּאוֹרֵיתָא, לֹא
 הוֹת שְׂרִיא עֲלָהּ, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב (שם ט) וְלֹא
 מִצָּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ בְּגִלּוֹתָא, מִיַּד
 דְּאֲשַׁכַּחַת בַּעְלָה לְרַעִיא מְהִימְנָא, שְׂרִיא עֲלֵיהּ
 וְלֹא חֲזָרַת לְתִיבָהּ, הֲדָא הוּא דְכִתִּיב (שם יב) וְלֹא
 יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, וְעַל דָּא אֲתָמֵר (שם כ) ^ב
 עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר,
 אִיְהִי אֲתִדְבַקַת בִּיה וְאִיהוּ בִּיה.

בְּהוּא זְמַנָּא וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתִּיבָה אֲשֶׁר
 עָשָׂה (שם ח טו), וּנְפָקוּ כְלָהוּ וְאֲזָלוּ לְגַבֵּי
 יוֹנָה וּבַעְלָה, וְאֲתָמֵר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ, מֵאִי
 וַיִּפְתַּח נֹחַ, אֲלֵא רְמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת
 הַיָּלֵד (שמות ב כד), אֲדַנְיִי שְׁפִתֵי תִפְתַּח, וְדָא
 יִשְׂרָאֵל דְּפִתַּחִין בְּתִיּוּבְתָא בְּבַכְיָה, וּמִיַּד
 וַתַּחֲמוֹל עֲלָיו.

וְעוֹד שְׁכִינְתָא אֲתִקְרִיאַת חַג, בְּכָל זְמַנִּין וַיּוֹמִין
 טְבִין, חַג דִּתְלַת רַגְלִין, דְּאֲתָמֵר
 בְּהוּן (שמות כג יד) שְׁלֹשׁ (דף נט ע"א) רַגְלִים תַּחֲוֹג לִי
 בְּשָׁנָה, וּבְגִינָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ, לְקִיּוּמָא זְכוּר
 וְשְׂמוֹר זְכוּר לְזָכָר וְשְׂמוֹר לְנִקְבָּה, כְּלָהוּ אֵלִין דְּאֲזֵלִין לְאַסְתְּכָלָא (ג"א

וַיּוֹסֵף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֲתוֹ, זֶה
 הַעֲמוּד הָאִמְצָעִי, מִי גְרִם זֶה
 שֶׁהִתְגַּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשׁוּם
 שֶׁיִּשְׂרָאֵל עֲבָרוּ עַל הַתּוֹרָה. וַיִּחַל
 עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים (וישלח את
 הַיּוֹנָה וְלֹא יָסְפָה שׁוּב), זֶה ז', יוֹם
 הַשְּׁבִיעִי שְׁכוֹלֵל שְׁבַע שַׁבְּתוֹת,
 וּמִי גְרִם שֶׁהִתְגַּרְשָׁה מִמֶּנּוּ? מִשׁוּם
 שֶׁעֲבָרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבַּת
 וַיּוֹמִין טְבִים וְאוֹת בְּרִית.

מִהֲצַד שֶׁל יִצְחָק שֶׁהוּא רֵאשׁ
 הַשָּׁנָה, נֹאמֵר בּוֹ וַתְּבֹא אֵלָיו
 הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְזֶה עֶרֶב שֶׁל
 יִצְחָק, וּמִצַּד שֶׁל הַצַּדִּיק נֹאמֵר בִּיה
 וְהִנֵּה עֹלָה זֵית טָרֵף בְּפִיָּה, וַיֵּדַע
 נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ,
 וּבְכָל מְקוֹם שֶׁלֹּא מִצָּאָה לְמַטָּה
 דְּמוֹתוֹ שֶׁל בַּעְלָה בַּתּוֹרָה, לֹא
 הִיְתָה שׁוֹרָה עֲלָיו, זֶהוּ שְׁכִתּוּב
 וְלֹא מִצָּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף
 רַגְלָהּ, בְּגִלּוֹת, מִיַּד שֶׁמִּצָּאָה
 בַּעְלָה אֶת הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, שֶׁרְתָה
 עֲלָיו וְלֹא חֲזָרָה לְתִיבָהּ. זֶהוּ
 שְׁכִתּוּב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד,
 וְעַל זֶה נֹאמֵר עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ
 אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, הִיא
 נְדִבְקָה בּוֹ, וְהוּא בִּיה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן
 הַתִּיבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיִּצְאוּ כָל־
 וְהִלְכוּ לַיּוֹנָה וּבַעְלָה, וְנֹאמֵר לְגַבֵּי
 נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ. מֵה זֶה וַיִּפְתַּח נֹחַ?
 אֲלֵא רֹמְזוֹ, וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת
 הַיָּלֵד, אֲדַנְיִי שְׁפִתֵי תִפְתַּח, וְזֶה
 יִשְׂרָאֵל שְׁפִתַּחִים בְּתִיּוּבָה
 בְּבַכְיָה, וּמִיַּד וַתַּחֲמוֹל עֲלָיו.

וְעוֹד, שְׁכִינָה נִקְרֵאת חַג, בְּכָל
 הַזְּמַנִּים וַיּוֹמִין טְבִים, חַג שֶׁל
 שְׁלֹשׁ רַגְלִים, שְׁנֹאמֵר בְּהֵם שְׁלֹשׁ
 רַגְלִים תַּחֲוֹג לִי בְּשָׁנָה, וּבְשִׁבְלִיהָ
 יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ, לְקִים זְכוּר
 וְשְׂמוֹר, זְכוּר לְזָכָר, וְשְׂמוֹר
 לְנִקְבָּה. כָּל אֵלוֹ שֶׁהוֹלְכִים

לְזָכָר וְשְׂמוֹר לְנִקְבָּה, כְּלָהוּ אֵלִין דְּאֲזֵלִין לְאַסְתְּכָלָא (ג"א